

Cum să relatezi etic despre copiii afectați de conflictul din Ucraina

Pe măsură ce evenimentele din Ucraina continuă să se desfășoare într-un mod rapid și dramatic, copiii și tinerii sunt în pericol - un milion de ucraineni au părăsit deja țara.

Acest material cuprinde sfaturi de la colegii de la Dart Center care au relatat despre copiii aflați în zone de război și în diferite situații de urgență.

1. Întreabă-te dacă chiar e nevoie să vorbești cu acel copil pentru a realiza materialul

În loc să intervievezi un copil, poți să obții povestea de la un adult și să-l lași pe copil să se joace și doar să completeze cu detalii? Poți spune povestea respectivă folosind alte resurse, cum ar fi datele? „Poveștile copiilor pot fi comunicate de multe ori fără să te concentrezi asupra evenimentului posibil traumatizant pe care încerci să-l acoperi. O modalitate prin care poți să incluzi copilul în articol, fără să-i riști bunăstarea pentru materialul tău, este să-i pui întrebări simple care să nu declanșeze anumite amintiri și stări negative într-un copil aflat într-o situație traumatizantă, cum ar fi vârsta, numele, mâncarea preferată”, spune Cengiz Yar, fotograf documentar și editor foto cu sediul în prezent în El Paso, Texas, autorul proiectului documentar „Copiii Siriei”.

2. Când totul se întâmplă cu rapiditate, încrederea este importantă

Acest lucru este deosebit de important pentru jurnaliștii vizuali, așa cum subliniază Donna De Cesare, fotograf premiat și profesor asociat de jurnalism la Universitatea Texas din Austin. „Când totul se întâmplă repede, nu poți să vorbești mereu cu oamenii din fotografiile pe care le faci fără să îi pui în pericol, dar ar trebui mereu să încerci. Acest lucru te ajută să nu faci presupuneri despre ceea ce se întâmplă și te ajută să scrii descrieri mai bune pentru fotografii. Poți semnaliza cine ești cu ajutorul legitimației de presă, prin limbajului corpului și prin contact vizual. Încrederea este deosebit de importantă, iar transparența și respectul sunt de ajutor”, spune De Cesare.

3. Explică cine ești și obține consimțământul

Unii oameni nu sunt obișnuiți cu jurnaliștii, așa că încearcă să fii respectuos și să înțelegi mai întâi contextul. La început, ar putea fi necesar să afli mai multe despre familia copilului - a preluat un frate mai mare rolul părinților? Discută cu familia copilului și explică-i de ce ești acolo și ce faci. Spre exemplu, oferă-le detalii despre publicația pentru care lucrezi, formatul pe care îl vei utiliza și explică-le de ce este important acest interviu. Când ai consimțământul familiei pentru a realiza interviul, repetă-i copilului că părintele sau tutorele lui este de acord cu interviul și încearcă să obții și consimțământul lui. Copiii se pot simți neputincioși în situații de urgență; cerându-le permisiunea direct le poți da sentimentul că au inițiativă și control asupra situației, spune Kate Porterfield, psiholog clinician consultant în cadrul Programului Spitalului Bellevue pentru supraviețuitori ai torturii din New York.

4. Nu promite prea multe

Nu ești nici psiholog, nici prietenul lui, așa că nu-i promite unui copil că se va simți mai bine dacă vorbește cu tine. De asemenea, asigură-te că persoanele pe care le intervievezi știi că este puțin probabil ca munca ta să le schimbe în vreun fel situația, dar că poate să-i ajute pe alții în viitor. Ismail Einashe, scriitor premiat și jurnalist senior la Lost in Europe, un proiect de jurnalism transfrontalier care investighează dispariția copiilor migranți în Europa, spune că este important să fim sinceri. Acesta este unul dintre modurile în care abordează familiile: „Dacă vorbiți cu mine, nu o să vi se schimbe situația, dar îi puteți ajuta pe oameni să înțeleagă situația celor care trăiesc în tabere mobile sau experiențele copiilor refugiați.”

5. Prezintă-ți echipa și echipamentul

Dacă ai o echipă mai mare sau folosești echipamente audio, foto sau video, fă-ți timp să îi prezinți copilului restul echipei și să îl familiarizezi cu tot procesul. Poți să îl pui să asculte sunetul surround sau să îi arătați cum funcționează o cameră. Dacă ai o imprimantă portabilă sau un Polaroid cu tine, să îi arăți copilului o fotografie poate fi o modalitate excelentă de a-i explica procesul și te poate ajuta să spargi gheața.

6. Gândește-te la locație și set-up

Asigură-te că copilul se simte în siguranță, că are în preajmă un adult în care are încredere și că locația este cât se poate de sigură și confortabilă pentru el. Stai la nivelul ochilor copilului dacă poți, ghemuindu-te sau stând jos, astfel încât copilul să aibă impresia că vorbiți de la același nivel. Dacă nu vă auziți fără să strigați, ia în considerare să te apropii de copil dacă este tăcut. Dacă comunică cu ajutorul unui interpret, asigură-te că și acesta știe ce încerci să faci și că traduce cu acuratețe atunci când înregistrezi sau vorbești.

7. Fii empatic

În timpul interviului, amintește-ți că în fața ta e un copil și fii empatic. „Gândește-te la cum ai vrea să se comporte un jurnalist cu copilul tău dacă rolurile ar fi inversate”, spune Yar. Este posibil ca copilul să nu fie dispus să stea jos mai mult de câteva minute, așa că poți folosi jocuri, sporturi sau artă pentru a vă conecta. „Părinții se joacă de multe ori cu copiii pentru a-i proteja de traume. Desenele și jocul copiilor dezvăluie lucruri despre ei”, spune De Cesare. Urmează-le ritmul și nu-i grăbi. De asemenea, fii atent: dacă trebuie să-ți verifici reportofonul sau să te uiți în altă parte pentru a verifica una din camere, asigură-te că îi explici copilului de ce nu te concentrezi asupra lui. „Oferă-le copiilor cât mai mult sentimentul că ei au inițiativa în timpul interviului. Lasă-i să conducă povestea cu propriile experiențe și nu le impune o anumită narațiune”, spune Einashe. De asemenea, nu spune lucruri precum „înțeleg cum te simți” - pentru că s-ar putea să nu înțelegi.

8. Nu promite prea multe

Dacă copilul este dispus să vorbească despre sentimentele și trauma lui, folosește tehnici care să nu-l traumatizeze din nou. De exemplu, ai putea să îi pui adultului întrebările dificile într-o cameră separată, astfel încât copilul să nu le poată auzi, spune Yar. De asemenea, poți aplica mai multe tehnici și cadre psihologice, așa cum a sugerat Kate Porterfield. Poți repeta ceea ce auzi („Am auzit că ai spus... este corect?”), ceea ce te ajută să îți verifici informațiile, oferindu-i în același timp validare copilului pentru ceea ce a spus. Poți folosi, de asemenea, o tehnică care îi oferă copilului posibilitatea să vadă că are ceva demn de împărtășit, o modalitate bună de a încheia un interviu. Îi poți spune: „Aș dori să mă ajuți ca să pot spune altor copii despre...” sau „Înainte de plecare, poți să mă înveți despre...”. În cele din urmă, asigură-te că interviul pe care îl faci nu pune copilul în pericol. Dacă faci fotografiile sau videoclipuri, gândește-te de două ori și întreabă-i pe adulții care au grijă de copil dacă făcând publice numele și identitatea copilului nu-l pui pe acesta cumva în pericol. Înainte de publicare, verifică din nou cu editorii sau colegii și întrebați-vă dacă ar putea exista vreun pericol la care tu nu te-ai gândit înainte.

9. Îndepărtează-te de narațiunea victimei sau a eroului

Evită să-ți reduci povestea la aceste două variante de narațiune, spune Einashe. „Există această tendință de a descrie copiii ori ca fiind foarte traumatizați, ori ca fiind excepționali. Gândește-te la nuanțele poveștii și nu căuta extreme”, spune el. Când scrii povestea, gândește-te la viața de zi cu zi a copilului și evită narațiunile de tip senzațional, care transformă copiii în victime sau eroi. Un copil poate fi curajos și speriat în același timp, iar aceste nuanțe pot fi arătate dacă alegi cu atenție citatele, adjectivele și scenele pe care le folosești. Aceleași reguli se aplică și pentru jurnalismul vizual. „Imaginile cu copii care au o reacție emoțională și cu cei izolați în cadru sunt puternice, dar ai grijă să nu simplifici prea mult și evită stereotipurile”, spune De Cesare. „Învățăm multe despre modul în care fac față traumei copiii – despre vulnerabilitățile lor, nevoile și reziliența lor – din imagini care îi arată în contextul lor.”

10. Ai grijă de tine

Munca de reporter se va desfășura rapid și s-ar putea să fii și în pericol, dar încearcă să iei o pauză de la telefon și să te odihnești. Asigură-te că găsești timp pentru a-ți procesa emoțiile atunci când poți și caută ajutor dacă ai nevoie. Centrul Dart pune la dispoziție mai multe resurse pentru jurnaliști despre cum să facă față traumei.

Irene Caselli, realizatoarea acestui material, e reporter multimedia și scriitoare, cu o experiență de 20 de ani în radio, televiziune și presă tipărită. Printre preocupările actuale ale jurnalistei se numără copilăria timpurie, drepturile reproductive și persoanele care au grijă de copii. Caselli este Senior Adviser pentru Inițiativa Dart Center privind relațiile pe teme legate de copilăria timpurie, de la Columbia University. Timp de 10 ani a fost corespondent din America Latină al BBC, Washington Post, The Guardian, New York Times. Din 2019, a început să fie preocupată și să relateze despre copilăria timpurie pentru The Correspondent. În ianuarie 2021 și-a lansat newsletterul „The First 1,000 Days” („Primele 1.000 de zile”).

Materialul original, în limba engleză, este disponibil aici:

<https://dartcenter.org/resources/how-report-ethically-children-affected-ukraine-conflict>